O PUTEVIMA OLJUĐENJA ILI HOMINIZACIJE

Svetomir Bojanin

Apstrakt: U radu se polazi od urođenih specifičnih potreba čoveka (USPČ) na koje se svodi specifičnost ljudske prirode ili ono što nazivamo: Hominitet. Razvoj okosnica hominiteta: govor, osećajnost, inteligencija i misaonost čoveka, svojom fuzijom podižu životnu energiju do izgradnje estetičnosti, etičnosti i spobnosti kreativnog čina gradeći oblast mentalnog odnosa čoveka sa svetom što obećava vrlinski odnos među ljudima.

Ključne reči: *oljuđenje, hominitet, ljubav, razumevanje, razvoj, osećanja, inteligencija, misao, sloboda*

Uvod

Osnovni problem u načinu ljudskog postojanja jeste to što ono nastaje u pukoj biološkoj ravni, i opstaje izvršenjem nagonskih imperativa koji se jave već tokom prve godine života u vidu:

- nagona za samoodržanje,
- socijalog nagona i
- polnog nagona. (1)

Tim nagonima obavljamo život, obezbeđujemo svoj puki biološki opstanak, da bi sve ono što nas čini ljudima u celini proželi osećajnošću kojom vrednujemo to naše postojanje. Usmeravamo ga nadambijentalno gde ga zasnivamo na pukim psihičkim funkcijama i zajedništvu.

Binsvanger govoreći o tome, svakako na svoj način, u radu u kome objašnjava Frojdu zabludu u tumačenju ljudske prirode, pod naslovom „*La conception freudienne de l' homme*” 1936. godine kaže: „Frojd je pobrkao kritiku hipokrizije sa destrukcijom bića – čoveka u celini... nauka, umetnost, moral, religija, nisu apstrakcije nego su faktički načini kojima ljudsko biće postoji, razume samog sebe, kojim se objašnjava i izražava“ (2). Tu se oslanja na sledeći Diltajev stav, koga citira: „Svaka naučna konstrukcija koja favorizuje jedan vid postojanja razara ostale – osiromašuje.“ (3)

Jednost ljudskog postojanja je uvek data dualitetom subjektiviteta kojim se gradi ljudsko postojanje i to još od samog rađanja kada subjektivitet majke spasava život rođenom detetu – novom subjektivitetu, pa do buđenja i prepoznavanja ljudske osećajnosti između njih kojih nema bez dvoje. Ona se tek tu prepoznaje kao: ljubav kojom postojimo; kao međusobno poštovanje, kao dobrota, agresivnost, ne zaborav, radovanje, radost stvaralaštva, roditeljstva, kao istinitost, pouzdanost prijateljstva. Kao sve ono što čini ljudskim taj dati nam oljuđeni život koji međusobno razmenjujemo ili dajemo drugom, ostajući u istom svetu i pored tolikih ratova, razaranja, samouništaavanja koja nailaze, prolaze i opet dolaze i ako uvek bivaju nadživljavana.

Doživljavajući se kao ljudi celovitošću svoga postojanja pitamo se o putu ili putevima kojima se ljudska biološkičnost otvara saznanju o svetu i životu i našem kreativnom delovanju u njemu.

U ovom sasvim kratkom istraživanju osnovnih puteva prevazilaženja biološkičnosti uz očuvanje dubinske povezanosti sa njom, poći ćemo od samog rađanja. Sva čoveku srodna živa bića od domaćih životinja do onih što vek provode u divljini, tokom trudnoće bivaju snabdeveni svim potrebnim biološkim sredstvima i načinima kako bi sama svojom aktivnošću mogla da nastave vanmaternični život i da se razvijaju svako u svom smeru. Ona mogu:

- ubrzo po dolasku na svet, da se usprave na noge ili da pužu prostorom,
- da tim načinom dođu do mleka – hrane i
- da, na isti način nastave svoj započeti život koji ih je uneo u naš zajednički svet. Tu im nije trebao niko da ih uči da jedu, da hodaju prostorom i da žive svoj način postojanja dat njihovim genskim kodom.

Mladunčad se, dakle, tokom boravka u telu majke pripremaju da budu spremna da odgovore svojim mogućnostima prema potrebama kako se razvijaju i javljaju tokom celog svog života.

Pogledajmo sada rađanja čovekovog deteta. Izlaskom iz porođajnog kanala kao određeni novi subjektivitet života, u stanju je da ostvari samo jedan od dva vitalna zadatka koji su uslov da se opstane u životu. Dete je u stanju da ostvari refleksni udisaj koji širi pluća uz krik, kojim počinje da uzima kiseonik iz vazduha, a ne iz pupčane vrpce, ostajući i dalje bespomoćnim i izloženim smrti, da se tim krikom i samim činom rađanja nije u majci pobudila osećajnost – ljubav i puka inteligencija koje su organizovale da se prihvati plod. Mati stavlja telo deteta uz svoje telo, održavajući mu toplotu, tada tako bitnu za opstanak deteta, a kad dođe vreme, uči ga kako se jede, šta se jede, a šta ne i uči ga uspravnom hodu, da hvata – uzima i da barata predmetima – da se igra.

Tako to biva od praistorije do naših vremena. Mati svojom:

- osećajnošću,
- inteligencijom i
- misaonim tokom uvek prepoznaje šta detetu treba, kako se do tog dolazi, koja hrana prija zrenju njegovog tela u celini i aktivnostima do kojih dorasta.

Razvojni tok se odvija kružnim spiralnim usponom, ostvarujući uvek složenije odnose i mogućnosti snagom, spretnostima i mentalnim funkcionisanjem, od sasvim ranog detinjstva do pune zrelosti. Svakom ljudskom postojanju prethodi njegova drugost, koja je uvek već tu kada se rađamo, ospoljena telom majke koja ga prihvata, održava mu život, obučava ga hranjenju i uspravnom hodu, pravilnom korišćenju ruku što mu sve to bogati susretanja sa roditeljima i sa vršnjačkom grupom, oslobađa govor, ljudsku osećajnost, inteligenciju i misaoni tok.

Prikaz spiralnog razvoja baze humaniteta

Oslobađanje govora

Život se javlja nemuštim telima majke i deteta koja razmenom topline, u biološkoj ravni, održavaju život novorođenčeta i u majci ostvaruju prve talase pozitivne osećajnosti koja ih oboje obuhvata. Život struji mišićem majke i pobuđuje iste tokove u mišićima deteta rođenih sa funkcijom fleksora, koji sada baš dovršavaju svoju celovitost uspostavljanjem i funkcije ekstenzora. Time se ostvaruju sasvim skromne uzajamne kretnje opuštanjem i napinjanjem mišića, što biva i polazištem prvih voljnih pokreta, posebno ekstremiteta, što ostvaruje i prve modele dijaloškog odnosa (4) koji nazivamo tonični dijalog majka – dete. Ranim biološko – psihičkim odnosima što se tu bude, započinje naše ospoljeno postojenje

Bojanin S., Govedarica T., Nestorov S.

Slika 1. Razvojna spirala nastajanja govora

Slika br.1

- Prvim uzlaznim lukom spiralnog razvoja govora, u ravni obuke hranjenja, podstiče se dete od strane majke da voljno, svojim rukama učestvuje u tom procesu. Tim putem počinju da se voljni pokreti deteta i u ostalim predelima tela sve više osamostaljuju na poziv stvarnosti oko sebe i dete postepeno napušta puzanje i uspravnim hodom tumara prostorom istražujući mu dimenzije i oblike, pri čemu se deca sama obučavaju koordinaciji pokreta svih delova tela pri hodu i igri.
- Drugi uzlazni krug spiralnog razvoja govora čini da prevazilazimo upojedinačenost našeg postojanja i ostvarujemo odnose sa predmetima i sa drugima u okruženju, uspostavljajući time osnove socijalnog polja u nastajanju, što će biti čovekov ambijent iz koga će i sam izići.
- Treći spiralni uzlazni krug razvoja govora omogućava detetu da u tim novim uslovima postojanja počne da ostvaruje susretanja razmenom pogleda, licem u lice, razmenom poruka simboličnim znacima (pa-pa, no-no, glasom, da pokazuje rukom), izrazom lica; da se dodirujemo, gurkamo, udaljavamo ili da se približavamo jedni drugima; da prolazimo jedni pored drugih, čime uspostavljamo rane oblike zajedničenja sa drugima.

- Četvrti uzlazni spiralni krug razvoja govora omogućava detetu da opisanim načinima odnosa obogaćuje zajedničenja datih pogledom, izrazom lica; bojom glasa, usmeravanim glasom ili angažovanim slušanjem drugog koji mu nešto saopštava glasom ili rečima.
- Peti spiralni razvojni luk govora čini da se usklade: govorni aparat, fonatorne strukture i definiše pročišćen i oslobođen somatskih artefakata prethodnih faza razvoja čist mentalni supstrat govora.

Oslobađanje ljudske osećajnosti

Uzlazno-spiralni razvoj ljudske osećajnosti deteta počinje majčinim zagrljajem kojim ona obuhvata sve draži što pristižu u telo deteta sažimajući ih istovremenošću u skup. Time se telo deteta doživi kao jedna celina postojanja za sebe i po sebi. Tom celinom se svedoči i sebi i majci kao novi subjektivitet njene nove drugosti koji joj je sada u posedu. To sakupljanje sebe činom zagrljaja sada prožima prijatno osećanje te sam opažaj subjekta tako proosećan dobija punoću doživljaja. Tako postaje sadržajem pamćenja deteta. Pamti se samo ono što je proosećano bilo pozitivnom ili negativnom emocijom. Tako doživljena celina sebe majčinim zagrljajem ostaje sećanjem deteta na lepotu života.

Bojanin S., Govedarica T., Nestorov S.

Slika 2. Ulazna spirala razvoja osećajnosti

Slika br. 2

- Prvi spiralni krug razvoja ljudske osećajnosti prepoznaje se prvim njenim pramenovima kojima vrednujemo prijatnost što izvire iz dobrobiti materinstva.
- Drugi uzlazno-spiralni krug zrenja u ovoj oblasti se javlja radovanjem u sigurnosti postojanja u prijatnom.
- Treći uzlazno-spiralni krug razvoja osećajnosti nastaje kada se pred decom počnu javljati teškoće i kada se prevazilaze razlog za radovanje. Ta borba sa smetnjama prijatnosti uvodi decu u
- četvrti uzlazni spiralni krug zrenja u kome deca reaguju: setom, radošću i tugom. Osećajnost doživljavaju fragmentarno u svojoj borbi za prijatnost življenja, i tako fragmentovanu ubacuju je u
- peti spiralni krug razvoja osećajnosti u kome se javlja oslobođena ljudska osećajnost u čisto mentalnom vidu.

Oslobađanje ljudske inteligencije

Inteligencija se, tokom razvoja ličnosti, u prelingvističkoj fazi deteta, iščitava iz pokreta. Dete ostvari prvu inteligentnu radnju u sedmom mesecu života kada ukloni zavesicu koju postavimo između njegovog pokreta usmerenog prema igrački, kako je ne bi više videlo, što bi trebalo da ga zaustavi u njegovoj nameri. Međutim ono nastavlja da i dalje pruža ruku, uklanja zavesicu i dohvata igračku (5). Dete svojom subjektivnom željom menja objektivnu stvarnost. Ono je to moglo da ostvari tek kada je ovladalo senzomotornom kontrolom (kontrolom pokreta vidom) i uvežbalo tu svoju novu sposobnost, što se događalo od petog do sedmog meseca života deteta.

Slika br. 3

- Prvi uzlazno – spiralni krug razvoja ljudske inteligencije kao i svi njeni rani oblici, mogu se iščitavati iz akcija psihomotorike. Ona je uvek usmerena ka nečemu da odabere ili nečemu da uradi, što uvek pretpostavlja poznavanje odnosa u prostoru subjekta u akciji.
- Drugi uzlazno – spiralni krug razvoja se nastavlja sažimanjem iskustava prepoznavanja predmeta i igre njima, otkriva potrebu usmeravanja aktivnosti i zadovoljstva udruživanjem pažnje i akcije sa drugim. Tu se sasvim jasno očituje uska povezanost osećajnosti – motivom za akciju, i inteligencije kojom se akcija obavlja od prvih početaka izgradnje ljudskog psihizma.
- Treći uzlazno – spiralni luk razvoja inteligencije omogućava igre građenja – rušenja i prosipanja-sakupljanja, igre loptom u okviru kojih se iščitavaju sve složenija pravila na mentalnom nivou koja se razumevanjem tih pravila rešavaju u očiglednost predmeta i pokreta – činovi inteligencije.
- Četvrti uzlazno – spiralni krug razvoja ove sposobnosti, se ispoljava potrebom da se svakoj igri, radu, da neki smisao bilo u men-

talnim strukturama deteta ili njegovim govornim iskazom što ukazuje na nivo do koga doseže zrelost njegove inteligencije.

- Peti krug spiralno – razvojnog toka ljudske inteligencije služi njenom oslobađanju od artefakata očiglednosti tokom njenog razvoja i pojavljivanju inteligencije u mentalnoj ravni.

Bojanin S., Govedarica T., Nestorov S.

Slika 3. Ulazna spirala razvoja inteligencije

Oslobađanje ljudske misli

Prvo imamo čula kojima opažamo svet i ono što je u njemu. To opažano prepoznajemo kao nešto mislima i rečju koju iskažemo. Kada opažano izađe iz polja kontrole naših čula, misao ostaje da bdi a reč da to opažano saopštava govorom kome treba i ako treba. Ti prvi opažaji su uvek opterećeni neposrednim čulnim utiskom koga nose sobom što otežava mislima da se otisnu svojim tokom. Tako nastaje (Slika br. 4):

Bojanin S., Govedarica T., Nestorov S.

Slika br. 4. Ulazna spirala razvoja misli

Slika br. 4

- Prvi spiralno – razvojni krug ljudske misli koji sadrži u sebi opažaj predmeta ili neke pojave i sećanje na njih u vidu slikovitih sadržaja kojima se gradi rana dečija mašta povezana dinamikom osećajnih kretanja, postepeno se pročišćava u ljudsku misao.
- Drugi krug uzlazne spirale razvoja ljudske misli oslobađajući se artefakata iz prošlog, kao jasnija tvorevina uma počinje da prepoznaje ono šta opaža, da to vrednuje i razvrstava.
- Treći spiralno – razvojni krug uzrastanja ljudske misli čini prepoznavanje svakog novog detalja u sebi i na sebi samom i oko sebe. Time privlači aktualizovanu osećajnost sa inteligencijom koju ona prožima u datom uzrasnom trenutku i time gradi doživljaj opažanog prema kome se subjekt odmah određuje svojom potrebom i stavom.
- Četvrti spiralno – razvojni krug uzrastanjem ljudske misli i doživljajem punoće opažanog, nazivamo i smeštamo u skalu vrednosti.

Ta skala uspostavlja i ostvaruje pojam koji se uključuje u misaone tokove što tek nastaju.

- Peti spirano – razvojni krug uzrastanja ljudske misli prihvata nas-tale pojmove obrađujući ih kao ljudsku misao u mentalnoj ravni.

Rezime oslobađanja mentalnih funkcija

Polazišta ovde opisanih mentalnih funkcija su zasnovana u biološkim strukturama i iz njih izvirećih funkcija: toničnim dijalogom majka – dete, zagrljajem majke, vizuo – motornom kontrolom, pukim opažanjem. U svakom razvojnem trenu ljudskog postojanja, uvek shodno datom uzrastu, iz jednog do drugog kruga uzlazne spirale razvoja, ostvaruju se u tom dobu integracije svih energetskih svojstava koje one nose sobom i postaju delotvorne i na mentalnu i na očiglednu stvarnost.

Bojanin S., Govedarica T., Nestorov S.

Slika br. 5. Razvojna spirala estetskih potreba

Prikaz br. 5.

- Očiglednost prostora omogućava da se vizuelno dožive granice ravnih površi, uzvišenja ispred njih, početci udolina i da se prepoznaje njihovo značenje za aktivnosti koje dete ili čovek želi da organizuje. Težnje za neprekidnom integracijom mentalnih procesa i

kondenzacijom energija koje one nose, mi smo u stalnom procesu našeg sopstvenog samousavršavanja. U ovoj fazi naše umne razvijenosti naše oljuđeno postojanje ili naš hominitet se ispoljava:

- estetskim potrebama,
- etičkim zahtevima i
- kreativnim mogućnostima.

Buđenje estetskih potreba

Svet oko nas je uvek nekakav, uvek zapažan po svojoj spoljnoj kakvoći – esteticu koju ospoljava i koja je uvek vredna za nas pojedinačno. Zasniva se u pukom ambijentu, a iskazuje i deluje nadambijentalno.

Od najranijih iskustava tokom ležanja u kolevci, osećajući se dobro u svom ležaju dete se meškolji očekujući da će možda biti bolje ako se prikladnije smesti. Uskoro bira i bolju hranu od one dobre koju već prima. Ono postepeno razvija anticipacije onoga što proizilazi iz opažanog. Uskoro će prema lopti da pretpostavi ili da asocira igru tenisa ili igru fudbala, a izraz lica roditelja, ispruženi kažiprst i povišeni ton u glasu, pratiće anticipacijom mogućih posledica, na osnovu čega će i doneti odluku za svoje dalje ponašanje. To ponašanje će zavisiti od nivoa razvijenosti prosuđivanja stvarnosti deteta ili odrasle osobe u akciji, koji su dosegli u svome razvoju i uslovima društvene sredine u kojoj odrastaju ili žive.

Viši estetski zahtevi se razvijaju razgranatijim iskustvom promišljanja sebe u svetu, o svetu koji živimo i o onom o kome slušamo uz zgusnuto angažovanje mentalnih sposobnosti kojima se ostvarujemo u našoj svakodnevnicu (Prikaz br.5).

Buđenje etičkog zahteva

Etičnost je zasnovana na pukom životnom iskustvu koje se pretače u predstavnu ravan, i sa tog nivoa deluje na odnose u pukom nadambijentalnom svetu.

Rađamo se okovani osećajnim egocentrizmom kao ledom koji već na samom početku našega života počinje rastapanjem na samom vrhu, prvim dodiranjem deteta sa životom koji mu spasava fuzija mentalnih sposobnosti osećanja i inteligencije majke. Obuzet tom energijom, otopljavajući ga sve do same njegove suštine već u naručju majke, okupljaju misli u misaone tokove. Detetovo razumevanje ljubavi postaje jasnije, definiše se prema stvarima i ljudima i počinje razmena ljubavi sa svojom drugosti.

Bojanin S., Govedarica T., Nestorov S.

Slika 6. Ulazna spirala etičkih zahteva

Otkrivajući prijatnost ka kojoj se teži i odbacujuću neprijatnost, dete se ustremi na posedovanje (6) svega što opaža kao prijatno, a to znači lepo, dobro, prigodno situaciji i klimi u ambijentu, i to smatra da je kako treba, da je pravedno prema njemu. Sve drugo je neprijateljsko i nepravedno i sa gnevom se odbacuje. U jogunstvu deteta se brani njegova jedina pravda koju prvo upoznaje, a koju čini potreba njegovog pukog zadovoljstva. Posledice akcije koju toliko želi, a koju mi branimo, (da se popne, na primer, na ogradu terase na III spatu) niti razume, niti želi da shvati. To je dužnost odraslih da razumeju i da bez gneva obave svoju ulogu zaštite deteta (7).

Otkriva igre po pravilima gde su predmeti sa kojima se igra, očigledna stvarnost, drugorazredna po značenju u odnosu na nevidljivi svet pravila (8) koje su pravi motiv za prihvatanje igre. Tu se uče pravila ponašanja, a izbegavanje pravila se smatra prestupom, grehom, kao i laž. Uvežbavajući pravila dete uvežbava samouskraćivanje neposrednog zadovoljenja radi odlaganja i postizanja pravog zadovoljenja čistom pobedom. Prva i tako dugo dominantna igra u tom smislu jeste igra „Čoveče ne ljuti se“. Ona pomaže sazrevanju jer uči decu strpljenju da čekaju svoj red – redosled; da se ne dobije ono što se želi odmah: kocka ne daje uvek šesticu, pobeda se ne dobije uvek kada se poželi, sve se može dobiti ali uz trud i strpljenje, ako ne može sad, može drugi put.

Sve su to ponašanja potrebna iskustvu dece određenih uzrasta kojima ih učimo uvek uz konflikte, gnev i sve ono ružno što se pri tome događa. Ovde mu se otkriva tajna strpljenja, klackalice poraz-uspeh, smisao kazne- pohvale i bez gubljenja nade ili hrabrosti za dalje pokušaje.

Kada je odrastanje već tu, onda se ceni svačije ponašanje kojim se postiže zadovoljstvo, a da se nikome u okruženju ništa nije ružno ili zlo desilo. Tako se ponašaju uspešni učenici, sportisti, dobri drugari u vršnjačkim grupama. Kada se u sukobu dve strane nađe odgovor na konflikt kojim su obe strane u zadovoljavajućoj meri zadovoljne, smatra se da je odgovor bio u ravni etičkih zahteva.

Međutim na uzrastima adolescentnog doba se primećuju, i od strane dece i od strane odraslih, i ona ponašanja kako mladih tako i odraslih, koja su puna ličnih samouskraćenja radi dobrobiti drugih. To su ona roditeljska ponašanja, ili ona koja smatramo vrlinskim: pomaganje bolesnima, slabijima u datoj životnoj konkurenciji sa kojima zajedno učestvujemo, na primer pomaganje u učenju slabijim iz nekog predmeta, povučenim u druženjima u kojima bi želeli i oni da učestvuju...

I da se na ovu temu osvrnemo sa određenog filozofskog stanovišta, oslanjajući se ovoga puta Šelera, koji smatra da: „...jezgro svih teorijskih etika, učenja objektivnom poretku vrednosti, može biti izgrađenom bez svakog obziranja na biće činjenice „Ja-Ti“, „individuum i zajednica“ i važi za čoveka kao čoveka, dakle kako za pojedince, tako i za zajednice (svih vrsta). Za strogo je odbacivanje svake socijalno zasnovane etike tako i ono zasnivanje u metafizičici socijalnih pojava... (9) Marija Montessori pristojno ponašanje dece i poslušnost smatra zrelošću deteta. To bi značilo da je etički stav, potreba za etičkim delovanjem u našoj ljudskoj stvarnosti donesen genskim kodom svakog od nas i da vrlinska ponašanja ljudi i dobrota koju neki ispoljavaju, to čine sami sobom, iz sebe samih. Kao što se vidi na prikazu br. 6, te urođene strukture i funkcije u nama obavljaju i oslobađanje etičkog imperativa (7).

Buđenje ljudske kreativnost

Stvaralaštvo se javlja s pojavom ljudske prirode, takođe na ranim dečijim uzrastima što govori o njemu kao tekovini genskog materijala koji sobom donosimo na svet kako bi ga ovde razvijali i uspostavljali u našim životima. Već prve igre građenje-rušenje, prosipanje-skupljanje, u sebi nose klicu tog stvaralačkog koga posle srećemo građenjem i kopanjem u pesku, glinamolu, igri lego kockicama, u koju dete ume da se udubi sasvim svojim humanitetom koji ima toga razojnog trenu probučenim u sebi.

Bojanin S., Govedarica T., Nestorov S.

Prikaz 7. Ulazna spirala razvoja kreativnosti

Svaki čin tih delimično stvaralačkih aktivnosti ostvaruje se uvek punom fuzijom osećanja – inteligencije – misaonih tokova, koje često prati i sololokvija, što im otvara slobodu predstavnog sveta (Prikaz br.7). Već u tim prvim igrama kao i onim kasnijim, kao i posle u svemu što dete – čovek radi traži da vidi smisao koji je već sasvim nadambijento ostvaren uz puno učešće sopsvene samodiscipline mišljanja i postupaka. Ta osmišljenost činjenja, promišljanja, pokretanja snažne mašte koja tu postaje vodeća, oslobađa svako novo ostvarenje prvo u polju subjektiviteta koji ju je ostvario, po tom, u okviru date zajednice, odakle se razleže koliko ga nosi snaga smisla koja mu je data. Tom snagom smisla se vraća ambijentalnim strukturama i vrednostima, postajući armaturom stvarnog sveta misli i dela kojim taj svet postoji u svom ustrojstvu.

Diskusija

Prateći nastajanje ljudskog načina postojanja u ovom radu, mi smo ustvari govorili o urođenim, specifičnim potrebama čoveka, nazvanim USPČ (10) koje nas čine ljudima i zasnivaju ono što nazivamo ljudskost u našem držanju i ponašanju. To ljudsko u nama ima svoje duboke korene u biološkim

strukturama i možemo da ih pratimo od ranog detinjstva do njihove završne faze u ravni mentalnih funkcija kojim gradimo naš nadambijentalni sloj kojim postojimo i gradimo naše oljuđeno postojanje (Prikaz br. 8).

Bojanin S., Govedarica T., Nestorov S.

Slika 8. Definicija hominiteta

Hominitet se zasniva na govoru kojim možemo definisati pojmove koji prevazilaze svoja biološka izvorista gradeći mentalni sloj našeg odnosa prema svetu. Govor je dat harmonijom mišićnih funkcija osposobljenih da uobličavaju ljudski glas u foneme, one fuzijom daju snagu reči, reči udružene istim procesom stvaraju rečenicu, a ona ispoljava konačnu energiju sadržaja iskazanog koju prenosi drugom, ostavljajući subjektu koji govori, u njemu usebljen „otisak“ iskazanog. Tako se izgovorenim sadržajima uvezuje ljudsko postojanje u oblasti mentalnih funkcija i počinje svoj život nezavisno od očiglednog.

Jezik time proizveden, podleže stalnim integracijama i tako se razvija. Raste uopštavanjem pojmova koji se tu javljaju i menja se vremenom i postojanjem u vremenu tokom večnosti kojoj smo namenjeni.

Estetski stav koji se budi u ranom detinjstvu zasniva se na tome da dete želi da poseduje samo ono što mu je drago: živahno, prijatno dodiru, sluhu, oku, ono što voli. Ono u svemu tome što mu pruža prijetnost uzvraća ljubavlju. Dete sasvim rano, od svog pukog početka voli da voli i voli biti voljeno. Ono u sebi nema ni traga zlom činjenju. Ono je omeđeno svojim egocentriizmom koji se razvojem otapa i time odškrine svoje postojanje (11) te se dvoumi da li da pusti da sav svet uplovi u njegovu ljubav ili samo njegovi odabrani detalji. To je domet ljudske estetičnosti, čija uloga predstraže našeg postojanja, nastoji da doseigne večnost.

Etički imperativ u čoveku je opisivala Melanija Klajn ukazujući na depresivnu poziciju deteta oko šestog meseca postpartalnog života uz korišćenje i termina: krivica u tom dobu, pre probuđene ljudske svesti (12) (13), što je čitav niz sjajnih kliničara koje je dala psihanaliza, prihvatila sa punom ozbiljnošću. Ni najavu etičkog ponašanja na koje upozoravaju pedijatri novijeg doba govoreći o Malom Samarićaninu, detetu tokom druge godine života, u sam osvit svesnog ljudskog odnosa prema svetu, ne pominju nikakvo zlo u ranom ljudskom biću.

U pubertetnom dobu, mladi mladić je okupljen pravdom i nepravdom, a u adolescenciji, već odrasli mladić svemu tome dodaje moralnost sveta u koju veruje, tu religiju svih religija i vremena, i ljubav kao ljubav uopšte, jedini supstrat koji je moguć u svetu adolescentnog doba, na koje naleću destruktivna tržišta roba i ideja za dnevnu upotrebu.

Kreativnost ili stvaranje kao životni zahtev, izvire iz svakog pokušaja deteta da savlada neku teškoću, da uđe u tajnu grafomotornog čina, kasnije i izraza, kada svojom fantazijom lovi teme koje će da ga uzbuđuju. Nije kreativno praviti ludilo ratova i koncentracionih logora, jer je njihov kredo smrt. Smrt ljudi i gradova i sela i poslanika što kose žito na svojim njivama, pastira na zelenim padinama. Smrt gasi, odnosi u vazduh, razara sve hirošime sveta koje će se ipak uvek ponovo obnavljati i ponovo nuditi uništavnjima. Dokle će samo Večnost trpeti zlo koje uvek dolazi ni od kud, samo ne iz čovečnosti.

Uvek živimo u dvoje Ja i Mati; Ja i Prijatelj; Ja i Moja Ljubav; Ja i moj Bog koga sam odabrao. Kako bi znali da postojimo baš Tu i da smo baš To što smo, da smo dobri ili hrabri, da smo ništavilo uplakano pred nekim Oltarom, da nije tu taj moj Drugi koji me svedoči i u usponu i u padu. Život je uvek samo kada je u dvoje, verovali u to ili ne. Jer samo tim putem ostvarujemo svoju volju da postojimo i svoju slobodu, kako da to činimo...

Zaključak

Uprkos buke, obično zloislućih ratotvoraca, ipak se nađu zasade ljubavi i dobrote što obezbeđuje nivo moralnosti, za preživljavanje tekućih móra i uspostavljanje razumevanja i dobrotu, te se ipak rađamo u ljubavi, živimo u zajednici i samim tim što živimo, verujemo u mogućnost vrlinskog života među ljudima.

ON THE ROADS OF HOMINISATION

Svetomir Bojanin

This paper begins with innate specific needs of man, to which we reduce specificity of human nature or what we call: Hominity. The development of backbones of hominity: speech, sensitivity, intelligence and thoughtfulness of man, with mutual fusion elevate life energy to the development of aesthetics, ethics and the ability of creative act, building the mental relationship between man and the world, which promises virtuous relationship amongst men.

Key words: *homeland, love, understanding, development, feelings, intelligence, thought, freedom*

Literatura:

1. Dide M., Guiroud P. Tendances contemporaines en psychiatrie, in *Psychiatrie clinique*, Paris, 1956; 21-71.
2. Binswanger L. La conception freudienne de l' homme, *Discours, Parcours et Freud*, Gallimar, Paris, 1963; 201-37.
3. Diltaj H. Euvres completes VII, p. X. in Binswanger L, *Discours, parcours et Freud*; 1883.
4. Valon A. Psihički razvoj deteta. ZUNS, Beograd, 1967.
5. Piaget J. Six etud de psychologie, Gonthier, 1969.
6. Palama G. O strastima i vrlinama i o plodovima umnog tihovanja Život svetog Grigorija Palame, Beograd, Manastir Ćelije; 1977:59-85.
7. Montesori M. (1949). Upijajući um, DN Centar, Beograd, 2013.
8. Vigotski L. Osnovi defektologije, ZUNS, Beograd, 1987.
9. Šeler M. Bit i oblici simpatije, Vidici, Banja Luka; 86, 2013.
10. Bojanin S. Urođene specifične potrebe čoveka (USPČ) u Voleti ali kako, Konras, Beograd; 2013: 295-310.
11. Bašlar G. Poetika prostora, Kultura, Beograd; 1969:275-9.
12. Tadić N. Osećajno i saznavno, Naučna knjiga MD, Beograd; 2006:52-78.
13. M. Klein. Laplanche, Pontalis J-B. Vocabulaire de la Psychanalyse PUF, 1973:316-9.

Prof. dr Svetomir BOJANIN, neuropsihijatar, Beograd

Prof. Svetomir BOJANIN, MD, PhD, neuropsychiatrist, Belgrade

E-mail: svetomirbojanin@sbb.rs